

NYHETSREV NR 1 1999

FRÅN SVENSKA INDUSTRIMINNESFÖRENINGEN

Museiveckan i Norrköping

Den 22-25 mars är det dags för årets museivecka. Den äger rum i Norrköping på temat Industrisamhällets kulturarv.

Svenska industriminneföreningen kommer att finnas på plats för att dels hålla ett medlemsmöte, dels ett föredrag den 24 mars. Kersti Morger kommer att föreläsa om TICCIH:s verksamhet och ge exempel på internationella projekt där man arbetat med industrianläggningar och deras bevarande.

Bergs bomullsfabriker vid Strömmen i Norrköping. Foto: Gunilla Strömberg

Går det att bevara tung produktionsutrustning?

Denna svåra fråga ska diskuteras lördagen den 8 maj, då SIM inbjuder till ett besök vid Hargs bruk vid Upplandskusten. Harg är ett av de sista privatägda järnbruken och här finns bland annat en vallonsmedja och ett ångkraftverk. Bruket är i vanliga fall inte öppet för allmänheten.

Syftet med studiebesöket är att genom föredrag och besök i bruket få till stånd en diskussion kring olika möjligheter att bevara utrustning och maskiner.

Mer information sänds ut i en särskild inbjudan!

Till våra läsare....

I årets första nyhetsbrev försöker vi dels slå an en internationell ton och berätta något om vad som händer inom vårt intresseområde i andra länder dels rapportera om aktuella händelser här hemma.

Vid årsmötet på Borns bryggeri i november valdes SIMs styrelse för 1999. Följande personer ingår nu i styrelsen: Kersti Morger, Carl-Magnus Gagge, Anders Houlitz, Jan af Geijerstam, Barbro Mellander, Björn Björck och Nils Ekman. De två sistnämnda inleder därmed sitt styrelsearbete i SIM.

För arbetet med vårt Nyhetsbrev gäller nu, liksom tidigare, att vi gärna tar emot idéer och tips från våra läsare på innehåll eller inriktning.

Nästa nummer av SIMs Nyhetsbrev kommer hösten 1999.

Ett internationellt perspektiv

Bevarande och expansion i Siemensstadt

Firman Siemens räknas som ett av de storföretag som gav Berlin dess historiska rykte som industrimetropol. Firman präglade Berlins stadsbild genom att skapa en hel stadsdel, Siemensstadt.

Siemensstadt utgör ett intressant exempel på hur en mycket stor anläggning, som också delvis är i drift, bevarats. År 1995 avslutades långvariga förhandlingar mellan Siemens och kulturmiljövårdens företrädare i Berlin. Ett bevarandeprogram upprättades, i form av ett ramavtal.

Stadsdelen omfattar en mängd byggnader, varav femton stora industribyggnader och två bostadsområden bevarats. Många av de byggnader som uppförts före 1945 har därmed kunnat skyddas. Avtalet är både ett bevarande- och ett utvecklingskoncept. Det handlar inte om ett övergivet område utan om en levande industri mitt i Berlin, som också ska byggas ut för den existerande produktionen.

WWW.

Nyttiga adresser på Internet

Sök upp den belgiska organisationen Flemish Association for Industrial Archeology (VVIA) på deras hemsida så hittar du mycket intressant information och länkar till andra organisationer, museer och litteratur: www.conservare.be/vvia/vviahome.htm

Kulturen i Gävleborg samsas på en gemensam adress: www.gpunkt.se.

Europeisk industriminnesvård organiseras

Två möten hölls under 1997-98 i Barcelona i Spanien i syfte att bilda en ny europeisk sammanslutning för industriminnesvård. Den har fått namnet *The European Federation of Association of Museums and Industrial Heritage*.

Regionen Katalonien industrialiserades tidigt och är idag mycket drivande när det gäller att ta tillvara och utveckla det industrihistoriska arvet. Den grundläggande tanken är att samla olika europeiska organisationer och institutioner som arbetar med industriminnesfrågor under "ett paraply".

Det nya organet ska inte konkurrera med den internationella organisationen TICCIH, utan ska uteslutande verka i Europa. En stor och bred organisation har större möjligheter att göra sig hörd och påverka utvecklingen vad gäller det industrihistoriska arvet i Europa, inte minst inom EU.

Ytterligare ett möte har planerats till maj 1999, varefter det bör finnas mer konkret information tillgänglig om vad sammanslutningen kan innebära för SIM och andra svenska organisationer.

Vad är TICCIH?

SIM är en del av TICCIH, en förkortning som står för *The International Committee for the Conservation of the Industrial Heritage*.

TICCIH anordnar internationella konferenser och ger ut en nyhetsbulletin om aktiviteter på det industrihistoriska området världen över. Närmast arrangeras en konferens i Ungern i september 1999 kring Europas äldsta gruvakademi i Miskilc.

Som medlem i SIM blir du automatiskt medlem i TICCIH och kan delta i deras evenemang.

Utredare sökes!

Om du är intresserad av järnvägshistoria och har kunskap om kulturhistoriska inventeringar så har Dellenbanans vänner ett intressant uppdrag på gång.

Dellenbanans Vänner arbetar för att göra banan Ljusdal-Hudiksvall till en 60 km lång museibana för eldriven tågtrafik.

Riksantikvarieämbetet har nyligen föreslagit att Dellenbanan

ska förklaras som byggnadsminne.

Vännernas vision är dels en museibana där järnvägens hela utveckling kan visas upp i drift, dels att kombinera museitrafiken med godstransporter.

Om du vill veta mer eller är rätt person för uppdraget ombeds du kontakta Sigurd Melin, tel 0650-301 40 el 308 16, eller Claes Sundberg, tel 0653 -770 15 el 770 26.

ArbetSam i Trollhättan

Den nya organisationen för arbetslivsmuseer, ArbetSam, håller sitt första årsmöte i Trollhättan den 23-24 april.

Mötet kombineras med ett seminarium som fokuserar på hur man drar in pengar till sin museiverksamhet genom butik, försäljning, café, konferenser, bussresor med mera.

NYTT PÅ DEN INDUSTRIHISTORISKA ARENAN

Ekomuseum Bergslagen prisbelönt

Det europeiska priset *The Micheletti Award* för 1998 års bästa teknik- och industrihistoriska museum har tilldelats Ekomuseum Bergslagen. Museet förändras och utvecklas ständigt och för närvarande kan 49 miljörer ta emot besökare. Museet har upplevt en mycket positiv utveckling under senare år.

Juryn lade särskild vikt vid de frivilliga krafternas stora betydelse och noterade även den entusiasm som karaktäriserar hela verksamheten, både bland dem som är direkt engagerade i arbetet och bland bidragsgivarna.

"Frågor till det industriella kulturarvet"

Erik Hofrén överlämnade sin utredning om det industrihistoriska kulturarvet till regeringen i mitten av januari. Hans uppdrag var att utreda hur satsningen på det industrihistoriska arvet under 1999-2001 skulle utformas. Sekreterare var Lars-Eric Jönsson.

Utredningen som fått namnet *Frågor till det industriella kulturarvet*, har en tonvikt på just frågor. Ett centralt kapitel behandlar frågan om vad detta arv skulle kunna berätta. Varje berättelse om historien ger också uttryck för ett socialt perspektiv.

Hur kulturarvet skapas, brukas och vem som har tillgång till det är andra viktiga frågor. Lokal förankring och folkbildning är där viktiga ingångar. Andra avsnitt betonar behovet av samverkan mellan institutioner och medborgare för att nå resultat.

Utredarna föreslår att en speciell delegation tillsätts för att genomföra regeringens mångmiljonsatsning under de kommande åren.

Utredningen kommer att kunna beställas från Faktainfo på tel 08-587 67 100 eller via e-post: order@faktainfo.se. Priset blir ca 150 kronor inkl moms och frakt. Den ska också läggas ut på kulturdepartementets hemsida: www.kultur.regeringen.se.

Forsbacka bruk får Europa Nostra-diplom

Restaureringen av järnverket och herrgården i Forsbacka bruk i Gävle kommun har belönats med ett diplom från det europeiska organet *Europa Nostra*. Konkurrenten var hård bland de tävlande.

Fyra av de 130 bidragen från 20 olika länder fick varsin guldmedalj och 23 tilldelades diplom, däribland två svenska miljöer, Forsbacka bruk och Gamla ladugården i Alnarp i Skåne.

Forsbacka bruk fick diplommet "för bevarande och upprustning av ett nedlagt järnbruk och den varsamma omvandlingen av det till museum och bostäder, en insats som innebär att ett nationellt viktigt industriminne bevaras."

Tidigare har bland annat Kungliga slottet, Skoklosters slott, Rosenbad, Katarina kyrka och Eksjö gamla stad fått diplom, men bara två industriminnen, Åkers styckebruk och Pershyttan.

Diplomet delas ut vid Brukets dag i Forsbacka den 12 juni.

Hyttan vid Forsbacka järnverk.
Foto: Tom Sandstedt, Länsmuseet Gävleborg.

Karlskrona nytt världsarv

Vid Unescos sammanträde i december 1998 fick Karlskrona, med sina viktiga marina anläggningar på Stumholmen, en plats på listan över världens omistliga kulturarv. Antalet objekt på listan närmar sig nu 600 stycken.

Du är väl medlem i SIM?

Sätt in 150 kr (enskild medlem) eller 300 kr (företag eller organisation)
på **pg 77 02 42 - 6** så sänder vi dig mer information.

PÅ SIMs AGENDA

Vilket blir 1999 års industriminne?

Nu är det dags att utse årets industriminne - och vi behöver din hjälp! I år utser SIM för femte året i rad *Årets industriminne*. Valet görs av föreningens styrelse utifrån förslag från länsstyrelser, läns museer och enskilda personer. Bedömningen bygger på en rad kriterier, varav de viktigaste är att nå geografisk och branschmässig spridning och att beakta ideella insatser, nyskapande samarbetsformer samt långsiktiga lösningar för miljöns fortlevnad.

Tidigare pristagare

Glädjande nog har Årets industriminne hittills fått stor uppmärksamhet och varje utdelningstillfälle har lockat ett flertal besökare.

Tidigare pristagare är: Carlmarks Replageri, Älvängen, Älvsborgs län 1995, Ebbamåla bruk i Blekinge län 1996, Grimetons radiostation i Hallands län 1997, och Borns svagdricksbryggeri i Gävleborgs län 1998.

Priset är avsett som ett stöd i det långsiktiga arbetet med det industriella arvet som utförs runt om i landet och som ett erkännande för nyligen utförda lovvärda insatser.

I år är det inte bara århundradets utan årtusendets sista chans att vinna utmärkelsen Årets industriminne! Vi ber er komma med förslag på lämpliga anläggningar.

Sänd förslagen, gärna med underlagsmaterial som underlättar bedömningen senast den 1 april till:

Anders Houltz
Avd för teknik- och vetenskapshistoria
KTH
100 44 STOCKHOLM
Fax: 08 - 24 62 63.
E-post: houltz@tekhist.se

EN NY BOK

Atlasområdet i Gävle Byggnadshistorisk beskrivning och riktlinjer för bevarande

Johan Dellbeck
Rapport - Läns museet Gävleborg
1998:23. Hft 83 sid.

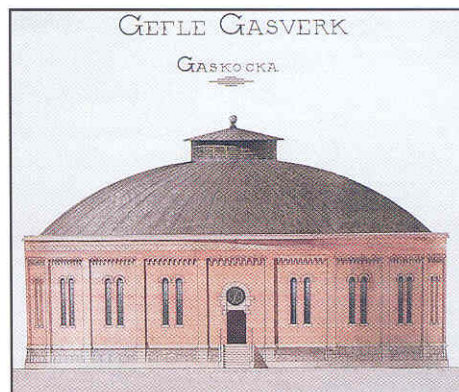
Atlasområdet i Gävle ligger längst ut på Brynäs och utgör en viktig länk i Gävles historia som industri-, sjöfarts- och skeppbyggerstad.

Området berättar om den industriella expansion som skedde under decennierna kring 1900. Här låg bl a Gävle varv, stadens gasverk och flera tekniska verkstäder.

Länsmuseets inventering och riktlinjer för områdets bevarande har nu publicerats i bokform av Johan Dellbeck. Den innehåller också en rad fina fotografier och ritningar.

Området har fantastiska utvecklingsmöjligheter vilket inte minst har visats genom Folkteatern Gävleborgs verksamhet i gasverket och

bygget av briggen Gerda på Gefle varv. Gävle kommun har nyligen förvärvat gasverkstomten så utvecklingsarbetet kan starta.

Ritning till gasklocka. Ferdinand Boberg 1892. Stadsarkivet, Gävle kommun.

NYHETSRESEN FRÅN SIM, nr 1 1999

Ansvärlig utgavare: Kersti Morger, Liesta 5099, 762 00 RIMBO. Tel och fax: 0175 - 681 70. E-post: kersti.morger@telia.com
Redaktionsråd: Även medlemsärenden: Carl-Magnus Gagge, Läns museet Gävleborg, Box 746, 801 28 GÄVLE
Tel 026 - 65 56 04. Fax 026 - 65 56 29. E-post: carl-magnus.gagge@xlm.se
Anders Houltz, Avd för teknik- och vetenskapshistoria, KTH, 100 44 STOCKHOLM
Tel 08 - 790 62 86. Fax 08 - 24 62 63. E-post: houltz@tekhist.kth.se
Redaktör, form: Gunilla Strömberg, Verbatim Text & Kommunikation, Knutsgatan 11 A, 722 14 VÄSTERÅS.
Tel: 021 - 14 83 73. Fax 021 - 38 13 73. E-post: gunillastromberg@hotmail.com